

ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНА СИТУАЦІЯ В АВСТРАЛІЇ

КІНЦЯ XVIII – СЕРЕДИНИ XIX СТОЛІТЬ

Наталія ЖУКОВА (Запоріжжя, Україна)

Стаття присвячена дослідженню лінгвосоціокультурної ситуації в Австралії в к. XVIII – сер. XIX ст. Визначено дію екстралінгвальних і лінгвальних чинників. Зроблено висновки щодо ефекту лінгвокультури-засновника, який мали носії британського арго на формування австралійського варіанту англійської мови.

Ключові слова: австралійський варіант англійської мови, британське арго, екстралінгвальні чинники, ефект лінгвокультури-засновника, лінгвальні чинники, лінгвосоціокультурна ситуація, форма існування мови.

The article deals with the linguistic, social and cultural situation in Australia in the late XVIIIth – middle XIXth centuries. The effects of extralinguistic and linguistic factors are traced. Conclusions regarding the founder principle of the British argot speakers for the Australian English are made.

Key words: Australian English; British argot; extralinguistic factors; founder principle; linguistic factors; linguistic, social and cultural situation; language variety.

Заснування колонії в Австралії та транспортування ув'язнених для поліпшення соціального простору в Англії в к. XVIII ст. спричинило не лише географічне зміщення частини британського населення, а й зміни в мові та культурі. Як зазначає С. Ф. Кіслінг [22: 75], період 1788-1820 рр. став вирішальним для розвитку австралійського варіанту англійської мови.

Проте соціокультурні, історичні витоки утворення австралійської англійської картини світу залишилися поза увагою дослідників. Поодинокі розвідки мають на меті лексикографування одиниць зі сфери адміністративного устрою в перші роки австралійської колонії [25], укладання стислих переліків британських арготизмів, транспортованих в Австралію [14: 14; 38: 308-311; 42: 13-14].

Особливості ж картини світу залежать від середовища її формування – лінгвосоціокультурної ситуації. Мета статті – визначити дію чинників, які зумовили своєрідність лінгвосоціокультурної ситуації в Австралії в к. XVIII – сер. XIX ст. Об'єктом дослідження виступає лінгвосоціокультурна ситуація

на П'ятому континенті в період колонізації (1788-1868 рр.). Предметом аналізу є вплив екстралінгвальних і лінгвальних чинників в к. XVIII – сер. XIX ст. на специфіку англійської мови Австралії.

У соціолінгвістиці сукупність мов та форм їхнього існування, що обслуговує певний соціум (етнос і політичну спільноту) в межах деякого регіону, політико-територіального об'єднання або держави, позначається терміном “мовна ситуація” [7: 101; 11: 371]. У нашій роботі перевагу віддаємо терміну “лінгвосоціокультурна ситуація” [6: 81], з огляду на соціокультурну зумовленість динаміки мовної системи.

Аналіз особливостей лінгвосоціокультурної ситуації (далі – ЛСС), що склалася в Австралії в к. XVIII – сер. XIX ст., ґрунтується на доробку мовознавців із вивчення процесів мовного розвитку та мовних контактів (Е. Л. Бавін, У. Вайнрайх, Т. О. Козлова, І. В. Крюкова, Ю. К. Кузьменко, М. Мейден, Н. Б. Мечковська, Г. П. Нешименко, С. В. Семчинський, В. І. Скибіна, М. І. Толстой, В. М. Топоров та ін.).

Для опису ЛСС до уваги слід брати чинники, які зумовлюють її своєрідність, та спиратися на набір параметрів, котрі дають можливість визначити її типологічні ознаки. Серед чинників – рушійних сил, що визначають характер ЛСС, – розрізняємо екстралінгвальні (зовнішні), а саме: географічні, історичні, культурні, психологічні, соціальні, та лінгвальні [8: 16-18; 12: 225], тобто вплив стану та взаємодії мовних структур, організації мовних форм у певну, особливу для кожної мови, систему.

Типологічними ознаками ЛСС, релевантними для нашого дослідження, є такі: ступінь різноманіття, генетична спорідненість і демографічна значущість складників; стан основного складника; ступінь лінгвокультурної єдності (комунікативного взаєморозуміння) мовців. Типологічні ознаки ЛСС встановлюються за такими параметрами: кількість мовних систем, що утворюють ЛСС; наявність / відсутність спорідненості складників; кількість мовців; наявність / відсутність апроксимації корпоративних картин світу. Стан основного складника характеризується з огляду на кількість форм його

існування, ступінь їхньої апроксимації, обсяг вокабуляру, джерела позасистемних інновацій, стилістичну диференціацію, комунікативну потужність, етнокультурну значущість.

Звернемося до основних чинників формування особливостей ЛСС в Австралії к. XVIII – сер. XIX ст. Поза увагою залишаємо незначний на той час вплив як географічно наближених лінгвокультур (аборигенної, новозеландської), так і географічно віддалених культур (англо-американської та європейських). Запозичення культурних елементів із цих джерел не мали масового характеру в перші роки формування австралійських колоній (див. [5: 55-56; 9: 21-24; 10: 73-74; 14: 96-97, 394-409; 15: 173-174; 17: 28-32; 20: 11-12; 26: 72-86; 27: 69-72, 186; 38: 279-281, 303-307]).

Розглянемо більш детально: а) географічні та природні особливості нового середовища функціонування транспортованої лінгвокультури; б) історичні умови заселення Австралії; в) соціальні чинники, дію яких пов'язуємо з такими характеристиками мігрантів, як соціальний статус і походження, ступінь культурної самотності, особливості етнічного характеру та психологічного стану, релігійна і професійна орієнтація, вікова і гендерна належність; г) стан і взаємодію мовних структур.

З огляду на географічні особливості, нове середовище функціонування англійської мови можна охарактеризувати як ареал, віддалений від метрополії. За свідченням Дж. У. Тернера, багаторічна ізоляція від решти світу, обставини колонізації мали помітний вплив: навіть у фонології, морфології та синтаксисі, хоча вони “повільніше реагують на постійний соціальний тиск”, ніж лексика, “простежується слід” витоків поселення і соціального складу перших європейських мешканців Австралії і, меншою мірою, пізнішої міграції¹ [38: 282].

Відмінності клімату, рельєфу та природи південної півкулі вимагали негайного пристосування мовців і часткової відмови від споконвічних традицій, зміни стилю життя заради виживання. Труднощі адаптації в Австралії значною мірою стимулювали емоційність і лінгвокреативність

мігрантів, що відбито, зокрема, в образності інновацій на базі одиниць літературного прошарку англійської мови Британії: *peppermint* (1790²) “a tree of the genus *Eucalyptus*”, *forest* (1805) “a tract of open, well-grassed land, with occasional (stands of) trees”, *doctor* (1834) “a cool sea breeze” тощо.

Історичні умови заселення Австралії визначалися специфікою внутрішньої та зовнішньої діяльності Великобританії в той період – активізацією колоніальної політики та прагненням “очистити” націю від декласованих прошарків: *lag* (1812) “a convict transported to a penal settlement in Australia”, *convictism* (1834) “the use of an Australian Colony as a place of penal servitude”, *lag(s')land* (1858) “Australia”.

Особливості демографічного складу перших поселенців (кількість, соціальний статус, походження³) визначили домінантність лінгвокультури маргінальних прошарків суспільства: у своїй абсолютній більшості, транспортовані британці були носіями арго декласованих (*thieves' cant*), традиції якого збереглися на території Австралії (*convict slang*, *Botany Bay argot*, *convict lingo / words* “language in early colonial Australia” [24; 25: vi]).

Сучасники транспортування стверджували, що каторжники майстерно користувалися соціолектом ув'язнених і вульгаризмами, оскільки арго, на думку С. Дж. Бейкера [14: 23], було “своєрідною лінгва-франкою”, а вульгаризми – “звичайними супутниками примітивного життя і жорсткої дисципліни”: *unnatural jargon*, *infatuating cant*, *flash / kiddy language* “the language used by the criminal underworld, including convicts” [36]. Австралія була місцем, де “від “чистої англійської” відмовилися заради арго крадіїв” [цит. за: 33: 164]. Отже, як влучно зауважують дослідники [10: 73], мовлення засуджених було одним із основних компонентів соціально-комунікативної системи того часу.

В арго слід шукати коріння своєрідної форми існування англійської мови, яка, починаючи з XVIII ст., розвинулася до рівня австралійського національного варіанту (далі – АВА). Цікаво, що мовці, навіть за відсутності усталеного лінгвоніма, чітко усвідомлювали унікальність своєї вербальної

поведінки: (1840) “The animals were ... in *colonial slang*⁴ ... ‘planted’ (i.e. concealed)” [цит. за: 13: 158], (1844) “... in *colonial phraseology* a ‘Bellowser’ vulgo, a transport for life” [цит. за: 13: 47]. У наведених цитатах висвітлюються особливості інновацій на базі арготизмів, що з’явилися в АВА в той час. Саме вони додавали регіонального (*colonial*) колориту мовленнєвій практиці мігрантів.

Отже, історичні обставини колонізації, демографічна однорідність поселенців забезпечили дію “ефекту лінгвокультури-засновника” (“founder effect / principle” [28: 25-48, 101], суттєву роль носіїв субкультури британського арго у формуванні АВА.

У новій мовній системі частково збереглися особливості діалектів південно-східної частини Англії (переважно соціально-територіального діалекту кокні [18: 14]), а також поодинокі вкраплення шотландських та ірландських діалектів⁵ [20: 19; 21: 181-195; 29: 23-25]), елементи яких в АВА зафіксовані письмовими пам’ятками, починаючи з середини XIX ст.: *boomer* [Br. dial. “anything very large of its kind”] (1830) “a large kangaroo”, *skerrick* [Br. dial. “a small amount”] (1854) “the smallest amount”, *Tip* [*Tipperary* “a county in Eire”] (1862) “an Irishman, esp. a goldminer” тощо.

Обмеженість впливу ірландців можна пояснити не лише активізацією їхньої міграції на пізніших етапах австралійської історії, але і тим, що вони утворювали замкнену спільноту і дотримувалися гельської культурної традиції, особливого світогляду – відмінного, навіть “ворожого” до культури англійської та шотландської більшості. Ізоляція підтримувалася релігійною конфронтацією [29: 25]. Транспортування ірландців зросло в час, коли “... основи англійської мови Австралії були закладені” [26: 74].

Вплив представників шотландської лінгвокультури (здебільшого вихідців із гірських районів, де розробка корисних копалин вважалася одним із традиційних видів діяльності) поширювався лише на формування термінів зі сфери гірничодобувної промисловості та поодиноких позначень побутових реалій (*billy* [Scot. dial. *billy-pot* “cooking utensil”] (1849) “a vessel for the

boiling of water, making of tea, etc.”, *keenly* [Cornish dial. “of a mine: promising”] (1849) “of ore, a lode, etc.: likely to yield the mineral sought” тощо).

Більшість колоністів у Британії були городянами [17: 28-29; 26: 76; 29: 25; 41: 40], тож у процесі формування інновацій (позначень реалій повсякденного та соціального буття) демографічна гомогенність сприяла пріоритетності використання в якості джерел номінації розмовних реєстрів мови міста (арго, сленгу): *crabshells* “shoes” [40] > *crabs* “a pair of boots” [13], *tatts* “dice” [40] > “(false) teeth” [13], *push* “a crowd or concourse of people” [40] > “a group of people having a common interest or background; a coterie” [13].

Середній вік каторжників становив приблизно 26 років [21: 160]. Природно, що вікові особливості психіки зумовили посилення емоційного “самовираження” поселенців, яке, зазвичай, реалізується шляхом максимального “забарвлення” лексем, “наповнення” їх експресією [1: 45; 2: 38-40; 34: 460].

Метафоричність, лудична спрямованість, креативність у формуванні засобів вираження думки, актуальність одиниць з інгерентною (абсолютною) експресивністю свідчать про критичне, іронічне ставлення до всього, що пов’язано з тиском державної машини: *iron collar* (1791) “a band or iron worn around the neck of a convict as punishment”, *King’s stores* (1801) “the supplies of food and clothing that were rationed out to the convicts”, *certificate of freedom* (1810) “a document issued on the expiry of a convict’s term of penal servitude”, *absolute pardon* (1811) “a complete remission of a convict’s sentence”.

Виникнення “сленгового компоненту” в лексиці АВА пов’язують саме із першими поселенцями Австралії (див. [21: 345]). Їхні вікові особливості та соціальний статус забезпечили лінгвокультурний тиск і “орієнтацію на невибагливість” (*low-browism*): “... існує навмисне огрублювання (*speaking down*), уникання всього в думках і словах, що викликає підозру як претензія на витонченість, прагнення до найпростішого і найнижчого спільного знаменника у мовленні” [14: 122]. Саме тому в Австралії, “країні простої людини”, сленгізми виступали “лінгвістичним спільним

знаменником” [14: 14]: *joker* [Br. slang “jester”] (1810) “a fellow, a chap”, *flimsy* [Br. slang] (1845) “a bank-note”, *to chiac* [Br. slang *chihike* “a costermonger’s cry of praise or commendation”] (1853) “to taunt, tease smb.”.

Для перших колоністів використання соціолекту “людей низького походження”, представників робочого класу Англії було проявом національної ідентичності [42: 38]. Колоквіалізми і сленгізми в Австралії виступали засобом ідентифікації “своїх” (мешканців П’ятого континенту) та “чужих” (новоприбулих мігрантів).

Маркерами групової належності можна вважати римовані сленгізми (імовірно, вплив кокні [39: 101]), а також типові для розмовного реєстру англійської мови початку XIX ст. скорочення [3: 120]: *Penton* (1847) < *Pentonville* “one sentenced to transportation to Australia but required first to serve in Pentoville”, *bart* (1879) “tart”, *mo* (1894) < *moustache*, *Johnny Russell* (1895) “bustle”. Ця тенденція зберігається в АВА і надалі: *kero* (1930) < *kerosene*, *Ned Kelly* (1945) “belly”, *muso* (1967) < *musician* тощо.

Колоніальне суспільство складалося переважно з чоловіків⁶. Імміграцією “виключно чоловіків-каторжників” [цит. за: 25: 51] пояснюється маскуліноцентричність традиційного австралійського етосу, який вважають [4: 180] “антиінтелектуальним”, “небагатослівним”, “не відкрито емоційним”. Австралійська товариськість (*Australian mateship*) набула особливого характеру, який сформувався у відповідь на гендерний дисбаланс часів колонізації [37: 134]. Центральність “чоловічого образу”, “сленговий характер” і використання ресурсів знижених форм існування мови – такі особливі ознаки лексики АВА.

Британські вульгаризми стали широко вживаними в Австралії, особливо в спілкуванні чоловіків: “Friends – *male* – greet each other with phrases like ‘Hullo, y’old *bastard*, what’re ya drinkin’?”, or ‘Where ya been, y’old *bastard*?’” [30: 13]; “He said *Bloody Main* at the Toll bar; he said that *Main* informed against some *Bushrangers*” [цит. за: 13: 66]. Сучасні ж контексти свідчать, що “вульгаризми” не виключаються зі спілкування чоловіка з

жінкою: (1958) “Good day, missus. *Bloody* hot, ain’t it?” [цит. за: 13: 66]. Імовірно, співвіднесеність одиниць *bastard*, *bloody* з крайнім модусом низького регістру значно зменшилася в результаті їхньої девульгаризації: (1999) “A prime minister can refer to employers as bums and their refusal to give workers a holiday as *a bastard act* ...” [35: 4].

Австралійський етос буша історично є орієнтованим виключно на чоловіків. Так, серед численних дериватів одиниці *bush*, що співвідносяться з різними періодами, переважають одиниці, позбавлені гендерної маркованості (*bush native* (1801), ~ *labourer* (1832) тощо), і одиниці з експліцитним показником маскулінності: *bushman* (1825), *bushmanship* (1848), *bush boy* (1856), *Bush Brother* (1908) vs. *bush girl* (1849), *bushfire blonde* (1943).

Узагальнимо особливості ЛСС в Австралії в к. XVIII – сер. XIX ст., які були зумовлені зазначеними вище чинниками.

Спостерігається невелика кількість складників, основним серед яких була англійська мова, периферійними – генетично неспоріднені з нею автохтонні мови Австралії та інші мови мігрантів. Домінування англійської мови зумовлене кількісною перевагою серед колоністів носіїв основного складника.

Щодо стану основного складника ЛСС, то серед транспортованих форм існування англійської мови були британське арготизм, сленг; англійські, ірландські, шотландські діалекти; літературна англійська мова Британії. Наявні поодинокі міжваріантні запозичення із англійської мови Америки та Нової Зеландії. Зазначені соціальні та регіональні діалекти мали високий ступінь апроксимації, з огляду на генетичну спорідненість; відсутність чітких меж, що уможливлювала обмін одиницями; забезпечення здебільшого монокультурної моносоціумної взаємодії.

Обсяг вокабуляру основного складника ЛСС був достатнім, однак, не задовольняв номінативні потреби повною мірою, оскільки оточуюча дійсність значно відрізнялася від споконвічного середовища існування перших колоністів.

Джерела позасистемних інновацій не справили суттєвого впливу на формування АВА в зазначений період і обмежувалися автохтонними мовами Австралії. Контакти аборигенів і колоністів носили спорадичний характер. Інші мови мігрантів практично не представлені.

Стилістична диференціація була обмеженою. Відомо, що англійська мова на початок транспортування була системою “з максимально актуалізованими нелітературними компонентами” [5: 64].

Комунікативна потужність англійської мови вичерпувалася повсякденним спілкуванням і реалізовувалася здебільшого за рахунок арготизмів. Вони відігравали суттєву роль як засіб комунікації навіть під час судових засідань (див. [36: 207]).

Етнокультурна значущість основного складника полягала в консолідації перших поселенців Австралії.

Тісний взаємозв'язок транспортованих форм існування англійської мови забезпечував апроксимацію корпоративних картин світу. В ситуації актуальної монокультурної моносоціумної взаємодії носії британського арго, сленгу, британських діалектів досягали високого ступеня комунікативного взаєморозуміння, зберігаючи лінгвокультурну єдність.

Існують різні думки щодо домінантності впливу якоїсь із форм на становлення АВА (див. [17: 20-32; 18: 14; 19: 16; 23: 296]). Проте для ЛСС, яка склалася, важливо, що, по-перше, усі ці форми знаходилися в тісній взаємодії як на території Британії, так і в Австралії. По-друге, на П'ятому континенті вони зумовили відсутність диференціації між центральним і периферійним прошарками мовної системи, що робило можливим абсолютно безперешкодний перехід від формального до неформального узусу і навпаки: “Словники упродовж років демонструють тенденцію фіксувати офіційну, шановану мову за рахунок менш поважних рівнів використання, ... багато з того, що є типовим ... [для АВА – Н. Ж.], ... сягає часу, коли таке розмежування не проводилося” [42: 14].

Форми існування англійської мови, транспортовані в Австралію на початку колонізації, мали характерні риси, окремі з яких надалі визначили особливості АВА: рими, активне функціонування одиниць, згодом архаїзованих у Британії, толерантність до лексики знижених реєстрів тощо (див. [17: 25-26; 18: 14; 19: 16-21; 23: 296; 35: 3-5]). Високий ступінь апроксимації транспортованих форм існування мови забезпечив сприятливі умови для збереження традиції ліберальності до норм вербальної та культурної поведінки.

Отже, лінгвосоціокультурна ситуація на П'ятому континенті в к. XVIII – сер. XIX ст. зумовила унікальність англомовної культури Австралії, яку все ж таки не можна визнати цілковитою інновацією, а, швидше, особливим, динамічним продовженням англосаксонської лінгвокультурної конфігурації. Екстралінгвальні та лінгвальні чинники забезпечили домінування субкультури носіїв британського аргю, дію “ефекту лінгвокультури-засновника” на формування австралійського варіанту англійської мови.

Перспективу подальших розвідок становить вивчення динаміки лінгвосоціокультурної ситуації в Австралії, що сприятиме дослідженню функціонування австралійської англомовної картини світу.

¹Тут і далі переклад цитат наш – Н. Ж.

²Тут і далі цифри позначають дату першої фіксації одиниці в письмових пам'ятках – Н. Ж.

³У період 1788 – 1800 рр. засуджені становили 98,0 % від загальної кількості населення. За переписом 1821 р. цей показник досягав 45,0 %, і лише в 1841 р. він зменшився до 21,0 % [26: 12]. Упродовж колонізації Австралії (1788-1868 рр.) переважну більшість поселенців складала ув'язнені та їхні родини, були транспортовані близько 160 000 каторжників [21: 163]. У цій групі колоністів майже 60,0 % – вихідці з південно-центрального регіону Британії [21: 163; 23: 296; 41: 40].

⁴Тут і далі курсив наш – Н. Ж.

⁵За етнічним параметром перші колоністи Австралії – це переважно англійці, менш численні – шотландці та ірландці. До 1840 р. транспортовані 8 207 каторжників із Шотландії. Перевезення шотландців на П'ятий континент активізувалося у 1850-х рр. [32: 33, 54]. До 1853 р. із Ірландії вислані 40 000 засуджених [26: 19; 21: 181-195; 29: 23-25]. Мігранти небританського походження до сер. XIX ст. становили 5 % населення [26: 80].

⁶Майже 80,0 % від загальної кількості каторжників становили представники чоловічої статі [16: 2; 21: 163; 31: 3].

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Анищенко О. А. Функции молодёжного жаргона / О. А. Анищенко // Социальные варианты языка – VI : материалы междунар. научн. конф. 16-17 апреля 2009 г. – Нижний Новгород : НГЛУ им. Н. А. Добролюбова, 2009. – С. 43-47.
2. Береговская Э. М. Молодёжный сленг: формирование и функционирование / Э. М. Береговская // Вопросы языкознания. – 1996. – № 3. – С. 32-41.
3. Беркнер С. С. Проблемы развития разговорного английского языка в XVI-XX вв.: на материале драматического и других литературных жанров / С. С. Беркнер. – Воронеж : Изд-во Воронеж. ун-та, 1978. – 232 с.
4. Вежбицкая А. Понимание культур через посредство ключевых слов / А. Вежбицкая. – М. : Языки славянской культуры, 2001. – 288 с.
5. Козлова Т. О. Динамика развития лексической системы английского языка в Австралии: этнолингвистический аспект (на материале лексики с автохтонным компонентом значения) : дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.04 “Германские языки” / Т. О. Козлова. – Запорожье, 2001. – 274 с.
6. Маслова В. А. Лингвокультурология : учебн. пособие для студ. высш. учебн. заведений [Электронный ресурс] / В. А. Маслова. – М. : Академия, 2001. – 208 с. – Режим доступа : <http://www.twirpx.com/file/254346/?rand=2542790>
7. Мечковская Н. Б. Социальная лингвистика / Н. Б. Мечковская. – М. : Аспект Пресс, 2000. – 207 с.
8. Нещименко Г. П. Языковая ситуация в славянских странах: Опыт описания. Анализ концепций / Г. П. Нещименко. – М. : Наука, 2003. – 279 с.
9. Орлов Г. А. Современный английский язык в Австралии / Г. А. Орлов. – М. : Высшая школа, 1978. – 172 с.
10. Почепцова Л. Д. Лексические особенности австралийского варианта английского языка / Л. Д. Почепцова, Л. А. Русецкая // Варианты

полинациональных литературных языков / [отв. ред. Ю. А. Жлуктенко]. – К. : Наукова думка, 1981. – С. 73-86.

11. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2006. – 716 с.

12. Толстой Н. И. Некоторые вопросы соотношения лингво- и этнографических исследований / Н. И. Толстой // Избранные труды : в 3 т. – М. : Языки русской культуры, 1997. – Т. 1 : Славянская лексикология и семасиология. – С. 223-242.

13. The Australian National Dictionary: A Dictionary of Australianisms on Historical Principles / [ed. by W. S. Ramson]. – Oxford, Auckland, New York, Melbourne : Oxford University Press, 1997. – 814 p.

14. Baker S. J. The Australian English: An Examination of the English Language and English Speech as Used in Australia from Convict Days to the Present, with Special Reference to the Growth of the Indigenous Idiom and Its Use by Australian Writers / S. J. Baker. – [2nd ed.]. – Sydney : Currawong Publishing, 1966. – xiv, 517 p.

15. Blair D. The Development & Current State of Australian English: A Survey / D. Blair // Australian English. The Language of a New Society / [ed. by P. Collins, D. Blair]. – Queensland : University of Queensland Press, 1989. – P. 171-175.

16. Damousi J. Depraved and Disorderly: Female Convicts, Sexuality and Gender in Colonial Australia / J. Damousi. – Cambridge : Cambridge University Press, 2004. – [2nd ed.]. – 221 p.

17. Delbridge A. The Pronunciation of English in Australia / A. Delbridge, A. G. Mitchell. – [rev. ed.]. – Sydney : Angus and Robertson, 1969. – xiv, 82 p.

18. Eagleson R. D. The Nature and Study of Australian English / R. D. Eagleson // Journal of English Linguistics. – 1967. – № 1. – P. 11-24.

19. Franklyn J. The Cockney: Essay / J. Franklyn // A Dictionary of Rhyming Slang. – London : Routledge & Kegan Paul, 1960. – P. 1-27.

20. Fritz C. Early Australian Letters: A Linguistic Analysis [Electronic resource] / C. Fritz. – Access mode : <http://www.clemens-fritz.de/publications.htm>.
21. Hughes R. The Fatal Shore: A History of the Transportation of Convicts to Australia, 1787-1868 / R. Hughes. – London : Vintage, 2003. – 688 p.
22. Kiesling S. F. English in Australia and New Zealand / S. F. Kiesling // The Handbook of World Englishes / [ed. by B. B. Kachru, Y. Kachru, C. Nelson]. – Chichester : Wiley-Blackwell, 2009. – P. 74-89.
23. Lass R. The Shape of English. Structure and History / R. Lass. – London, Melbourne : J. M. Dent and Sons Ltd., 1987. – 314 p.
24. Laugesen A. Botany Bay Argot [Electronic resource] / A. Laugesen. – Access mode : www.anu.edu.au/andc/ozwords/Nov20%202002/Botany%20Bay.html
25. Laugesen A. Convict Words: Language in Early Colonial Australia / A. Laugesen. – South Melbourne: Oxford University Press, 2002. – xiv, 208 p.
26. Leitner G. Australia's Many Voices: Australian English – The National Language / G. Leitner. – Berlin, New York : Mouton de Gruyter, 2004. – xi, 396 p.
27. Moore B. Speaking Our Language: The Story of Australian English / B. Moore. – Melbourne: Oxford University Press, 2008. – 225 p.
28. Mufwene S. S. The Ecology of Language Evolution / S. S. Mufwene. – Cambridge : Cambridge University Press, 2001. – 255 p.
29. O'Farrell P. The Irish in Australia / P. O'Farrell. – Sydney : New South Wales University Press, 1987. – 335 p.
30. O'Grady J. Aussie English: An Explanation of the Australian Idiom / J. O'Grady. – London : Nicholas Vane, 1966. – 104 p.
31. Oxley D. Convict Maids: The Forced Migration of Women to Australia // D. Oxley. – Cambridge : Cambridge University Press, 2000. – 339 p.
32. Prentis M. D. The Scots in Australia / M. D. Prentis. – Sydney : University of New South Wales Press, 2008. – 334 c.

33. Reid K. Gender, Crime and Empire: Convicts, Settlers and the State in the Early Colonial Australia / K. Reid. – Manchester, New York : Manchester University Press, 2007. – 286 p.
34. Robertson S. The Development of Modern English / S. Robertson. – New York : Prentice-hall, 1950. – 572 p.
35. Seal G. The Lingo: Listening to Australian English / G. Seal. – Sydney : University of New South Wales Press, 1999. – 213 p.
36. Tench W. A Complete Account of the Settlement at Port Jackson [Electronic resource] / W. Tench. – Access mode : <http://purl.library.usyd.edu.au/setis/id/p00044>
37. Thompson E. Fair Enough: Egalitarianism in Australia / E. Thompson. – Sydney : University of New South Wales Press, 1994. – 283 p.
38. Turner G. W. English in Australia / G. W. Turner // The Cambridge History of the English Language : in 5 vol. / [ed. by R. Burchfield]. – Cambridge : Cambridge University Press, 1994. – Vol. 5 : English in Britain and Overseas: Origins and Development. – P. 277-327.
39. Turner G. W. The English Language in Australia and New Zealand / G. W. Turner. – London : Longman, 1972. – 236 p.
40. Vaux J. H. A New and Comprehensive Vocabulary of the Flash Language [Electronic resource] / J. H. Vaux. – New South Wales, 1819. – Access mode : <http://gutenberg.net.au/ebooks06/0600111.txt>
41. Welsh F. Australia: A New History of the Great Southern Land / F. Welsh. – Woodstock & New York : The Overlook Press, 2008. – 720 p.
42. Wilkes G. A. Exploring Australian English: Publications for the Australian Broadcasting Corporation / G. A. Wilkes. – Sydney : ABC Enterprises, 1986. – 96 p.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Наталія Жукова – кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов Запорізького національного технічного університету.

Наукові інтереси: когнітивна лінгвістика, лінгвокультурологія.